

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

TRT, Türk Hava Yolları A.O., kamu bankaları, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli şirketlerin televizyon kanallarına yaptıkları reklam, ilan, tanıtım ve sponsorluk harcamalarının; kanal bazındaki dağılımının, bu dağılımda esas alınan ölçütlerin, izlenme oranlarıyla reklam bütçeleri arasındaki ilişkinin, satın alma ve denetim süreçlerinin, kamu kaynaklarının siyasi amaçlarla kullanılıp kullanılmadığının bütün yönleriyle araştırılması ve kamu reklamlarının şeffaf, nesnel ve denetlenebilir kurallara bağlanması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca işleme alınarak; Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 31.07.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Sanlıurfa Milletvekili



GEREKÇE

Kamu kurumları, kamu bankaları ve kamu sermayeli şirketler tarafından televizyon kanallarına aktarılan reklam, ilan, tanıtım ve sponsorluk bedellerinin kaynağı halkın parasıdır. Bu kaynakların kullanımında kamu yararı, eşitlik, tarafsızlık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve verimlilik ilkelerinin gözetilmesi zorunludur.

Buna rağmen başta TRT, Türk Hava Yolları A.O., kamu bankaları, BOTAŞ, PTT, Türksat ve diğer kamu sermayeli kuruluşların reklam harcamalarının hangi televizyon kanallarına, hangi tutarlarda ve hangi ölçütlere göre dağıtıldığı kamuoyu tarafından yeterince bilinmemektedir.

Televizyon kanallarının izlenme oranları, erişim düzeyleri ve hedef kitleleri ölçülebildiği hâlde kamu reklamlarının bu verilerle uyumlu dağıtılıp dağıtılmadığı açıklanmamaktadır. Düşük izlenme oranına sahip bazı kanallara yüksek miktarlarda kamu kaynağı aktarılıp aktarılmadığı; yüksek izlenme oranına rağmen eleştirel yayın yapan kanalların reklam gelirlerinden dışlanıp dışlanmadığı araştırılmalıdır.

Kamu reklamlarının siyasi yakınlığa, yayın politikasına veya iktidara yönelik tutuma göre dağıtılması hâlinde kamu kaynağı bir bilgilendirme aracı olmaktan çıkarak ödüllendirme ve cezalandırma mekanizmasına dönüşür. Böyle bir uygulama; eşitlik ilkesini, basın ve ifade özgürlüğünü, çoğulculuğu ve kamu kaynaklarının tarafsız kullanılmasını doğrudan zedeler.

Reklam ve medya planlama hizmetlerinin hangi yöntemlerle satın alındığı, aracı şirketlere hangi bedellerin ödendiği, kanal tercihlerinde nesnel ölçütlerin uygulanıp uygulanmadığı, kampanyaların kamuya sağladığı faydanın ölçülüp ölçülmediği ve Sayıştay başta olmak üzere denetim kurumlarının bu harcamaları etkin biçimde inceleyip incelemeyeceği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Kurulacak Meclis araştırması komisyonunca; kamu kurumları ve kamu sermayeli şirketlerin son beş yıldaki reklam, ilan, tanıtım ve sponsorluk harcamalarının kurum, yıl ve televizyon kanalı bazındaki dağılımı; reklam verilen kanalların izlenme oranları, erişim düzeyleri ve aldıkları kamu kaynağı arasındaki ilişki; kanal seçiminde izlenme oranı, hedef kitle, birim maliyet, yayın saati ve kamu yararı ölçütlerinin uygulanıp uygulanmadığı incelenmelidir.

Ayrıca yayın politikası, siyasi yakınlık veya eleştirel tutumun reklam dağılımında etkili olup olmadığı; reklam ve medya planlama hizmetlerinin hangi şirketlerden, hangi satın alma yöntemleriyle ve hangi bedellerle alındığı; harcamaların piyasa koşullarına uygunluğu, kampanyaların etkinliği ve kamuya sağladığı faydanın denetlenip denetlenmediği ortaya çıkarılmalıdır.

Sayıştay ve diğer denetim organlarınca tespit edilen eksiklikler, usulsüzlükler ve sorumluluklar ile kamu reklamlarının kanal bazında açıklanması, siyasi ayrımcılığı önleyecek bağlayıcı, şeffaf ve denetlenebilir ölçütlere bağlanması için yapılması gereken düzenlemeler de araştırılmalıdır. Araştırma sırasında ortaya çıkacak ve konuyla doğrudan veya dolaylı biçimde bağlantılı diğer idari, mali, hukuki ve kurumsal hususlar da komisyonun inceleme kapsamına alınmalıdır.

Kamu reklamları, iktidarı destekleyen yayınlara verilen ödül veya eleştirel yayınlara uygulanan ekonomik yaptırım değildir. Halkın parasının hangi kanala, ne kadar ve hangi kamu yararı karşılığında aktarıldığının açıklanması hukuk devletinin gereğidir.

Bu nedenlerle kamu reklam ve tanıtım harcamalarının bütün yönleriyle araştırılması, kamu kaynaklarının siyasi tercihlere göre dağıtılıp dağıtılmadığının ortaya çıkarılması ve nesnel, adil, şeffaf ve denetlenebilir bir sistem kurulması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurulması zorunlu hale gelmiştir.



18 Sayılı mecl. Kararı

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Süleyman ÖZCAN	İstanbul Mu	
Enver AYTEKİN	Uşak	
Seyit Terim	Balıkesir	
Aliye Coşar	Ordu	
TALAT DİNGER	Antalya	
Gökçe TAŞCIER	Mersin Mu	
A. Tuncay ÖZCAN	Ankara Mr.	
Abdullah Bıçkıcı	İzmir Mu.	
Fahri ÖZCAN	Aydın	
Özgür Erdem İNCE	Kırklareli	
Eurim Karakoz	Su Arslan Mu	
M. Balık Uzun	Aydın Mr.	
Tahsin Ocaklı	İzmir MU	
Utku Çoban	Rize	
Seref ARPAÇI	Eskişehir	
Süleyman Bulbul	Diyarbakır	
Hikmet Yılmaz Hacı	Aydın	
Hakan ÖZTÜRK	İstanbul	
Sibel SUCİMEZ	Bursa	
Gökçe ZEYBEK	Trabzon	S. SUCİMEZ
	İstanbul	

